

Compassie als sleutel tot geluk

Een compassietraining als begeleide zelfhulp voor het vergroten van welbevinden

Marion Spijkerman

Landelijk Congres Positieve Psychologie, 15 april 2016

UNIVERSITEIT TWENTE.

 Centre for eHealth
& Wellbeing Research

Compassie als sleutel tot geluk

Een compassietraining als begeleide zelfhulp voor het vergroten van welbevinden

Marion Spijkerman

Landelijk Congres Positieve Psychologie, 15 april 2016

UNIVERSITEIT TWENTE.

 Centre for eHealth
& Wellbeing Research

Introductie

Compassie is:

Vriendelijk/mild zijn voor jezelf

Jezelf geruststellen/kalmeren

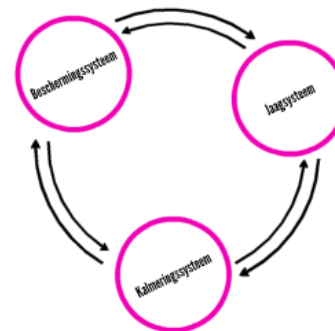
Verbondenheid ervaren met anderen

[Zelfcompassie: ———— zelfkritiek
Eenzaamheid: ———— isolatie
Verbondenheid: ———— verbondenheid]

Onderzoeken van de effecten van
'Compassie als sleutel tot geluk'
als begeleidende zelling op welbevinden

Onderzoeksvragen

1. Leidt deelname aan de zelfhulp cursus met e-mail begeleiding tot een significant hoger niveau van emotioneel, psychologisch, en sociaal welbevinden in vergelijking met een wachtlijst controlegroep?
2. Leidt deelname aan de zelfhulp cursus tot significant meer "flourishers"?
3. Blijven de effecten behouden 6 tot 12 maanden na de start van de interventie?
4. Wat zijn mediators van de effecten van de zelfhulp cursus?
5. Welke specifieke groepen hebben baat bij de zelfhulp cursus?

Disbalans leidt tot stress en verminderd welbevinden

Onderzoek laat zien dat:

- er een positieve samenhang is tussen compassie en welbevinden;
- compassie beschermend werkt tegen psychische klachten;
- je compassie kunt trainen.

Huisbergen & Bohlmeijer ontwikkelden het boek
'Compassie als sleutel tot geluk, waarbij stress en
zelfkritiek'

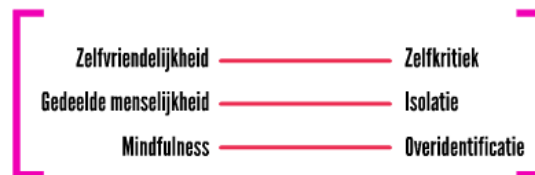

Compassie is:

Vriendelijk/mild zijn voor jezelf

Jezelf geruststellen/kalmeren

Verbondenheid ervaren met anderen

Zelfvriendelijkheid

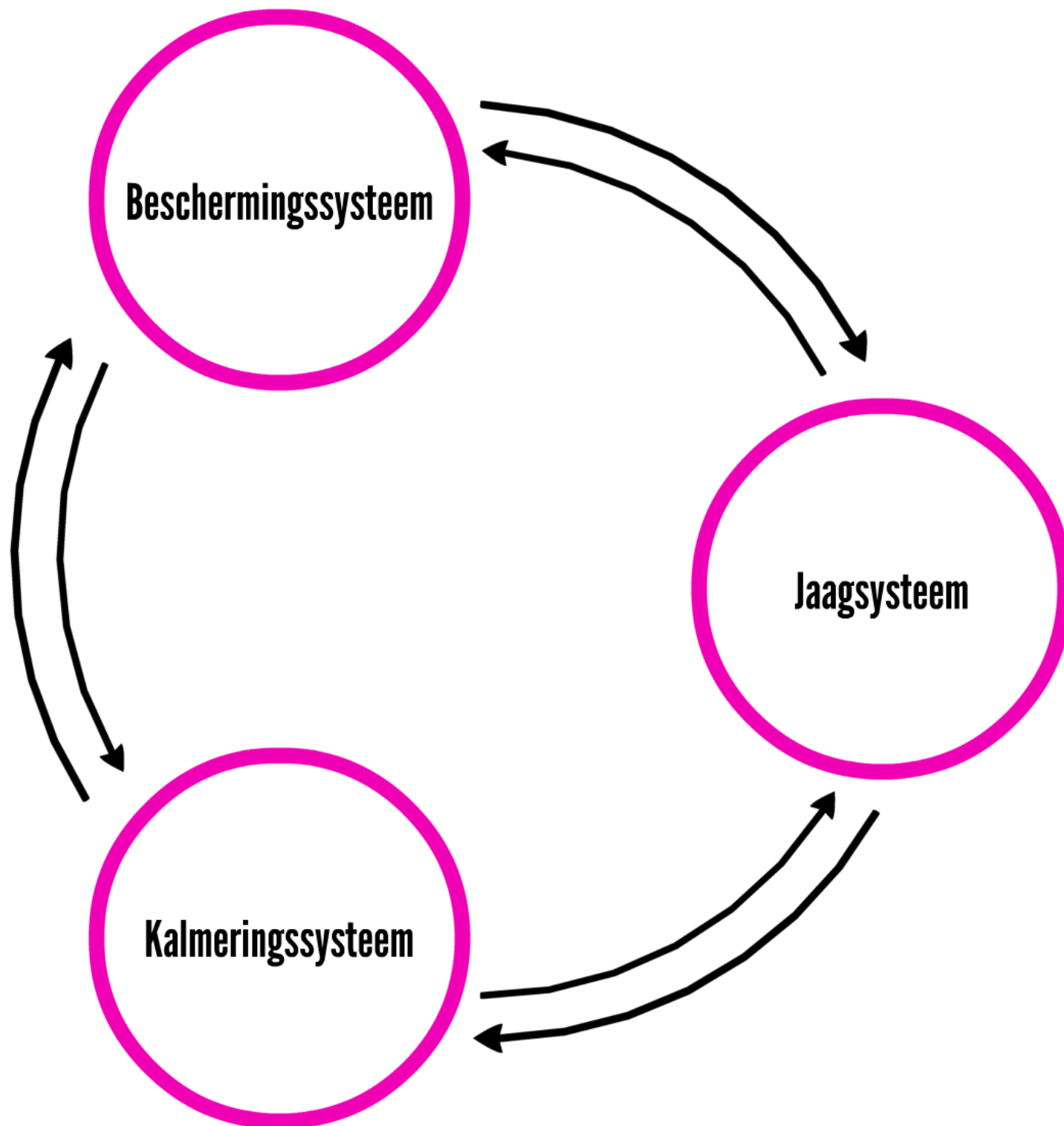
Zelfkritiek

Gedeelde menselijkheid

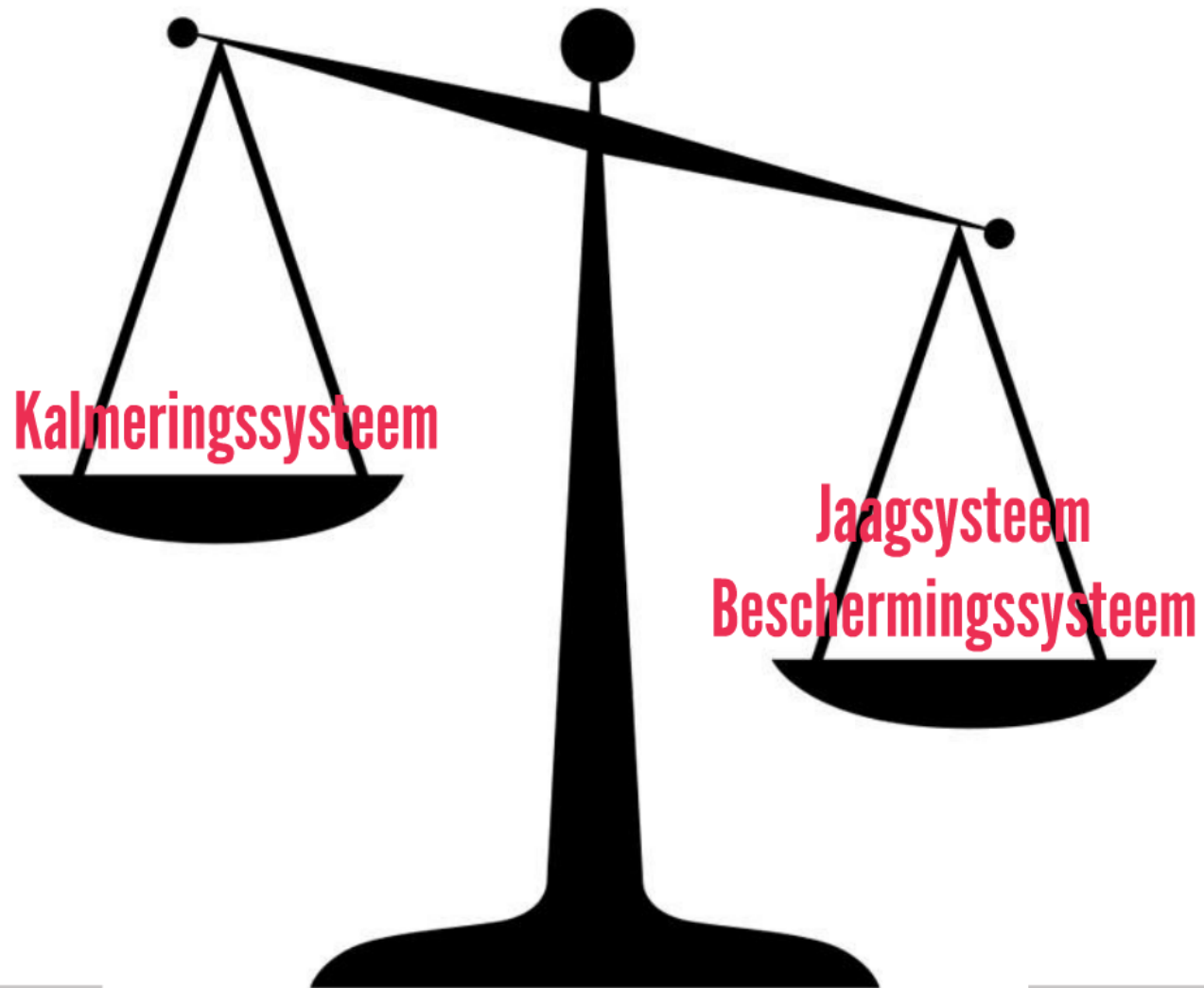
Isolatie

Mindfulness

Overidentificatie

Disbalans leidt tot stress en verminderd welbevinden

Onderzoek laat zien dat:

- er een positieve samenhang is tussen compassie en welbevinden;
- compassie beschermend werkt tegen psychische klachten;
- je compassie kunt trainen.

Hulsbergen & Bohlmeijer ontwikkelden het boek
'Compassie als sleutel tot geluk, voorbij stress en
zelfkritiek'

Onderzoeken van de effecten van 'Compassie als sleutel tot geluk' als begeleide zelfhulp op welbevinden

Onderzoeksvragen

- 1. Leidt deelname aan de zelfhulpcursus met e-mailbegeleiding tot een significant hoger niveau van emotioneel, psychologisch, en sociaal welbevinden in vergelijking met een wachtlijst controlegroep?**
- 2. Leidt deelname aan de zelfhulpcursus tot significant meer “flourishers”?**
- 3. Blijven de effecten behouden 6 tot 12 maanden na de start van de interventie?**
- 4. Wat zijn mediators van de effecten van de zelfhulpcursus?**
- 5. Welke specifieke groepen hebben baat bij de zelfhulpcursus?**

Methoden

Werving

NIEUWE GRATIS ZELFCOMPASSIE-TRAINING

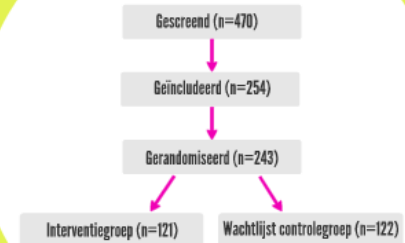

UNIVERSITY OF TWENTE

Heb je behoefte aan meer plezier en ontspanning in je leven? Maar zitten stress en zelfkritiek je in de weg? Dan moet niet onderzoek naar een nieuwe gratis zelfcompassie-training.
www.utwente.nl/zelfcompassie

- 18 jaar of ouder
- laag of matig welbevinden
- computer of tablet/PDA
- goede internetverbinding
- E-mailadres
- beheersing Nederlandse taal
- Floeren
- Matige of ernstige angst- of depressieve klachten

Design

Uitkomstmaten

Uitkomstmaat	Meetinstrument
Welbevinden	MHC-SF
Stress	PSS
Depressie en angst	HADS
Positieve en negatieve emoties	PANAS
Zelfkritiek en zelfgeruststelling	FSCRS
Zelfcompassie	SCS-SF
Dankbaarheid	GQ-6

Meetmomenten

Interventie

Werving

UNIVERSITY
OF TWENTE.

NIEUWE GRATIS ZELFCOMPASSIE- TRAINING

Heb je behoefte aan meer plezier en
ontspanning in je leven?

Maar zitten stress en zelfkritiek je in de weg?

Doe mee met onderzoek naar een nieuwe
gratis zelfcompassietraining.

www.utwente.nl/zelfcompassie

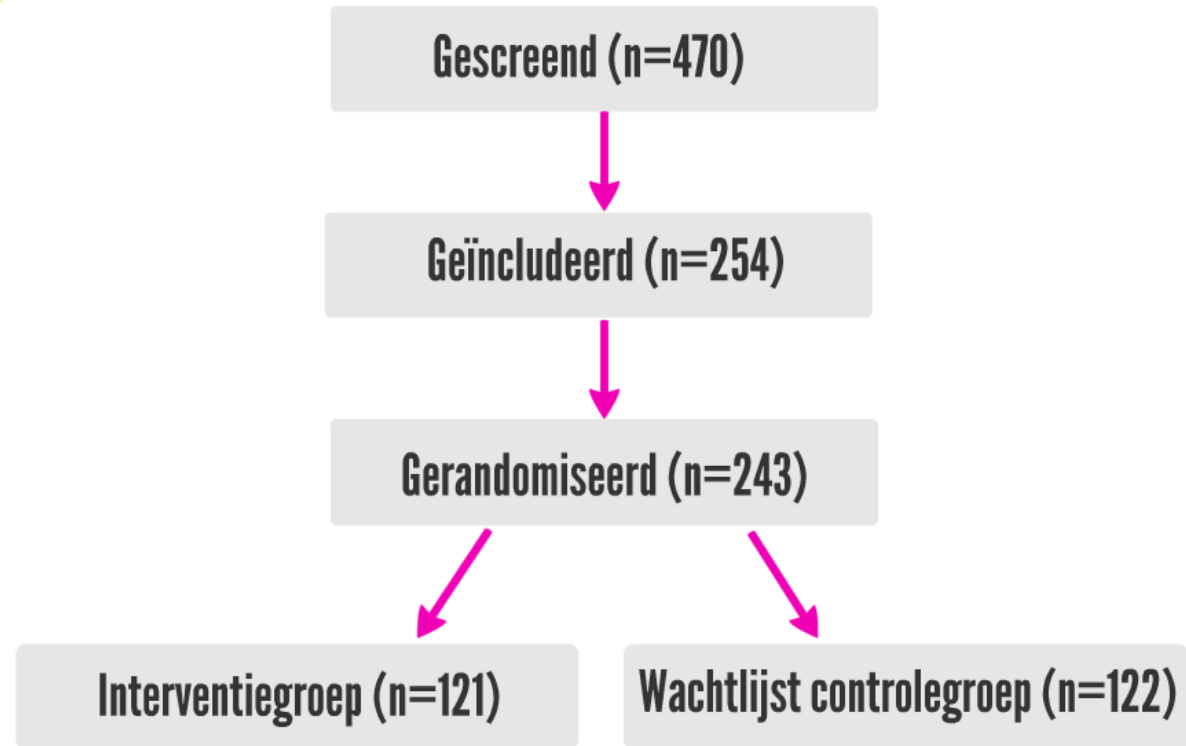

- **18 jaar of ouder**
- **laag of matig welbevinden**
- **computer of tablet/iPAD**
- **goede internetverbinding**
- **E-mailadres**
- **beheersing Nederlandse taal**

- **Floreren**
- **Matige of ernstige angst-
of depressieve klachten**

Design

Interventie

+

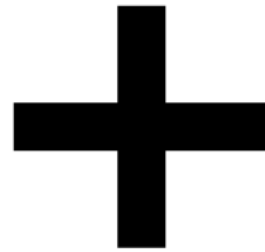

Het boek

Hoofdstuk	Thema	Kompletering
1. Overzicht: stress en het belang van compassie	Definitie en zelfcompassie	Verkoorte lesconferentie
2. Er is iets mis met je	Emotieproblemen	Met aandacht ademen
3. Van je hoofd naar je herkenbaarheid	Vriendelijkheid ontwikkelen	Vriendelijkheidsoefening
4. Hulp aan je zelfherkenbaarheid	Hulpverleners compassie	Hulpbron
5. Compassie voor jezelf	Jeugdverrekenen	Vriendelijkheid naar jezelf oefenen
6. Situatie die bijdragen aan chronische stress	Omstandigheden aanpakken	Vrienden en andere mensen helpen
7. Compassie voor andere mensen	Compassie voor anderen	Stress in de praktijk

De e-mail begeleiding

- Stimuleren/bekrachten
- Vragen beantwoorden over informatie/oefeningen
- Adviseren bij problemen die spelen bij het oefenen van compassie
- Thema van de volgende week introduceren

Het boek

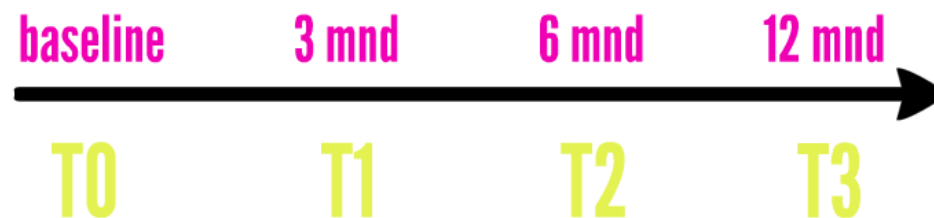
Hoofdstuk	Thema	Kernoefening
Chronische stress en het belang van compassie	Zelfkritiek en zelfcompassie.	Verkorte lichaamsscan
2. Er is niets mis met je	Emotiesystemen	Met aandacht ademen
3. Van zelfkritiek naar zelfvriendelijkheid	Vriendelijkheid ontwikkelen	Vriendelijkheidsoefening
4. Hulpbronnen voor zelfvriendelijkeheid	Hulpbronnen aanspreken	Hulpbron
5. Compassie voor jeugdervaringen	Jeugdervaringen verwerken	Vriendelijkheid naar pijnlijke emoties
6. Situaties die bijdragen aan chronische stress aanpakken	Omstandigheden veranderen	Veranderen en actie vanuit wijsheid
7. Compassie voor andere mensen	Compassie voor anderen	Steen in de vijver

De e-mail begeleiding

- **Stimuleren/bekrachtigen**
- **Vragen beantwoorden over informatie/oefeningen**
- **Adviseren bij problemen die spelen bij het oefenen van compassie**
- **Thema van de volgende week introduceren**

Meetmomenten

Interventie	X	X	X	X
WachtlIJst	X	X	X	X

Uitkomstmaten

Uitkomstmaat	Meetinstrument
Welbevinden	MHC-SF
Stress	PSS
Depressie en angst	HADS
Positieve en negatieve emoties	PANAS
Zelfkritiek en zelfgeruststelling	FSCRS
Zelfcompassie	SCS-SF
Dankbaarheid	GQ-6

Eerste resultaten

Alameda cursus
Nieuwjaar 2020/21
Dinsd 18.02.21

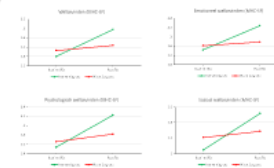
Populatie

- Vrouw: 75%
- Leeftijd: 52.9 jaar (10.0)
- Hoogopgeleid: 87.7%
- Getrouwd: 53.9%
- Woont samen met partner: 65.4%
- Betaald werk: 75.3%

Resultaten zelfcompassie

Resultaten welbevinden

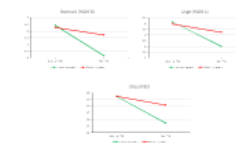
Evaluatie cursus

Effectgroottes post-test

Effectmaat	Effectgrootte (Cohen's d)
WEL-10	0.43
WEL-10	0.43
WEL-10	0.28
WEL-10	0.51
WEL-10	0.46
WEL-10	0.39
WEL-10	0.53
WEL-10	0.57
WEL-10	0.46
WEL-10	0.40
WEL-10	0.29
WEL-10	0.45
WEL-10	0.39
WEL-10	0.34
WEL-10	0.39

Resultaten depressie, angst en stress

Populatie

- **Vrouw: 75%**
- **Leeftijd: 52.9 jaar (10.0)**
- **Hoogopgeleid: 87.7%**
- **Getrouwd: 53.9%**
- **Woont samen met partner: 65.4%**
- **Betaald werk: 75.3%**

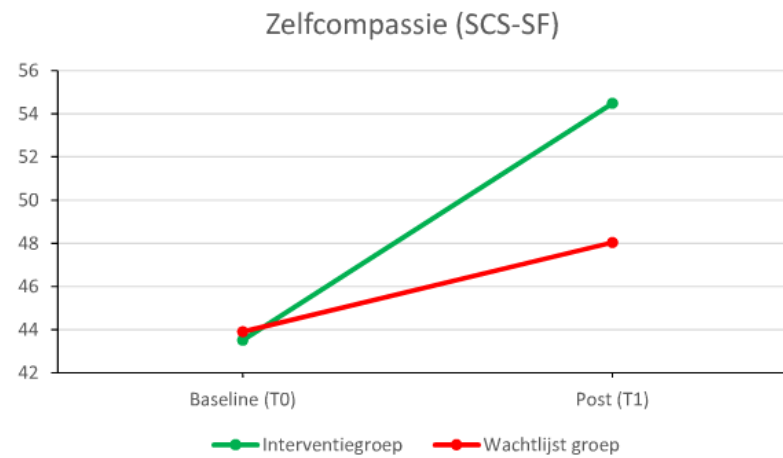
Adherentie cursus

Niet gestart: 5 (4.1%)

Uitval: 16 (13.2%)

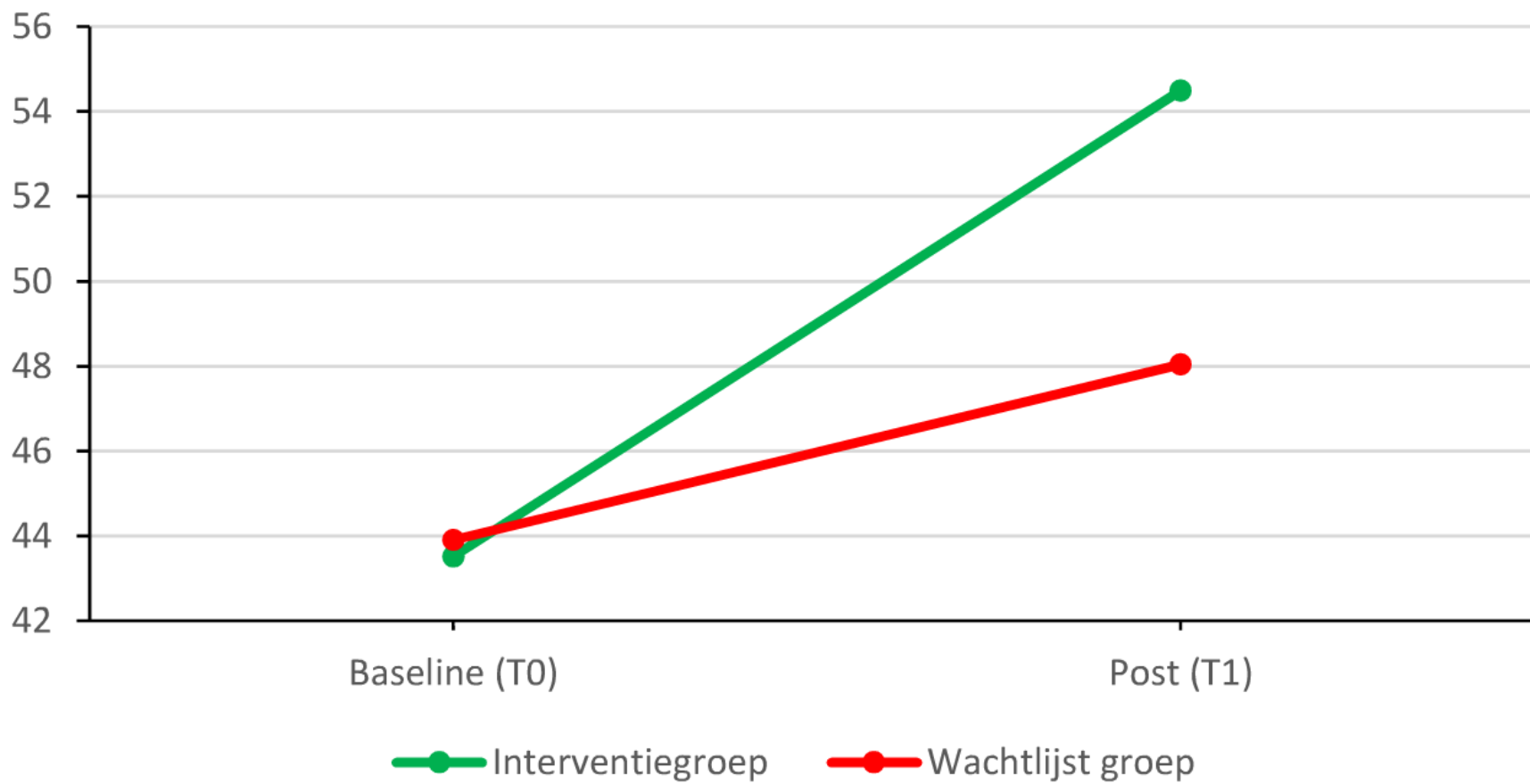
Niet gestart: 5 (4.1%)
Uitval: 16 (13.2%)

Resultaten zelfcompassie

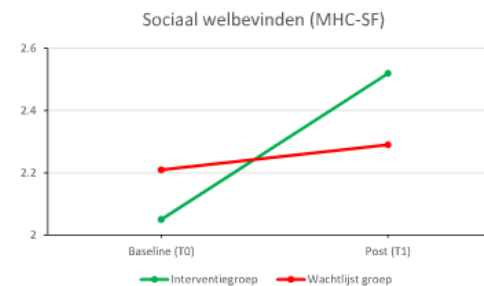
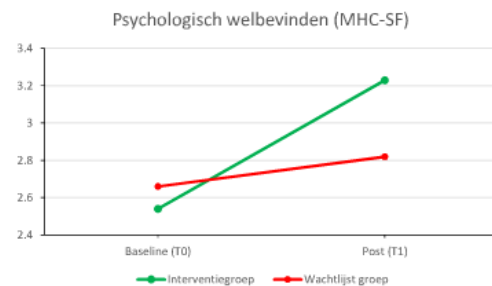
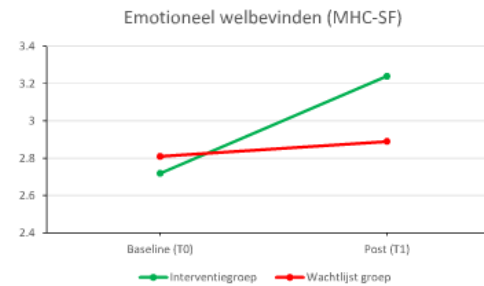
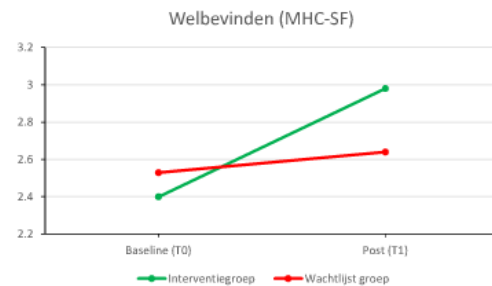

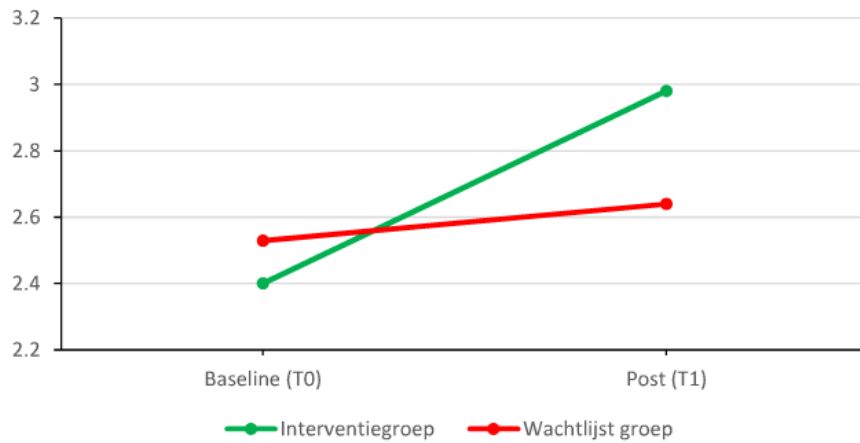
Zelfcompassie (SCS-SF)

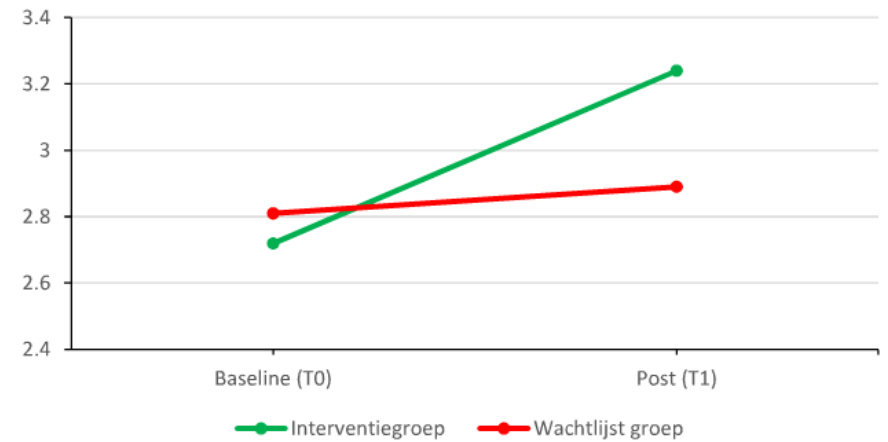
Resultaten welbevinden

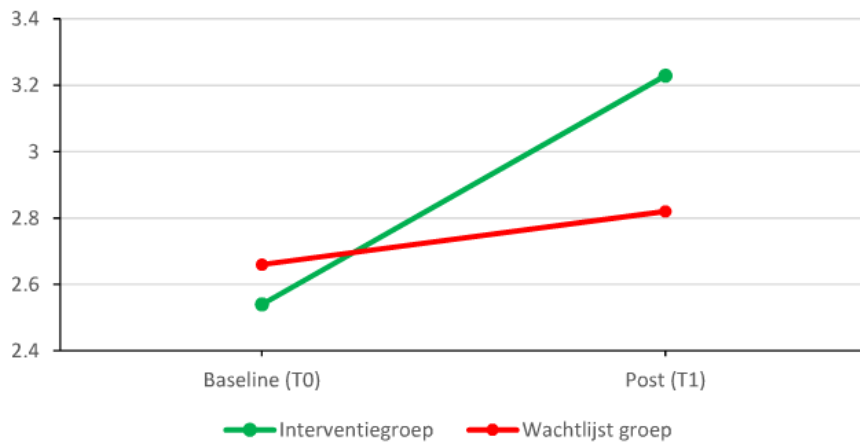
Welbevinden (MHC-SF)

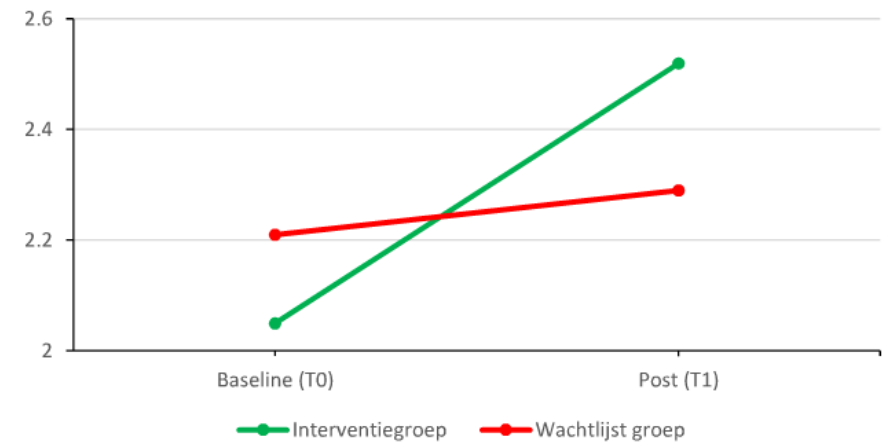
Emotioneel welbevinden (MHC-SF)

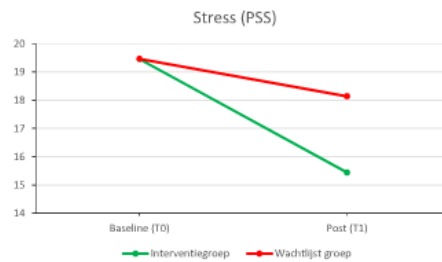
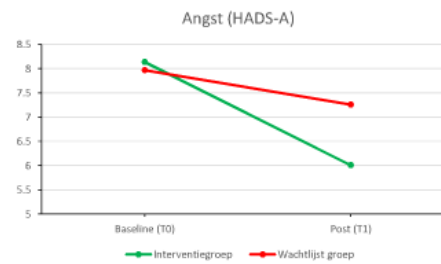
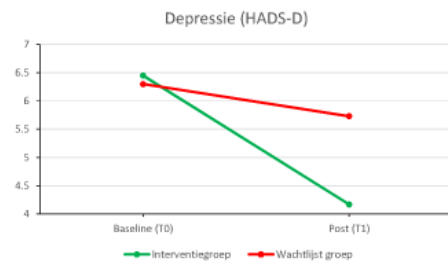
Psychologisch welbevinden (MHC-SF)

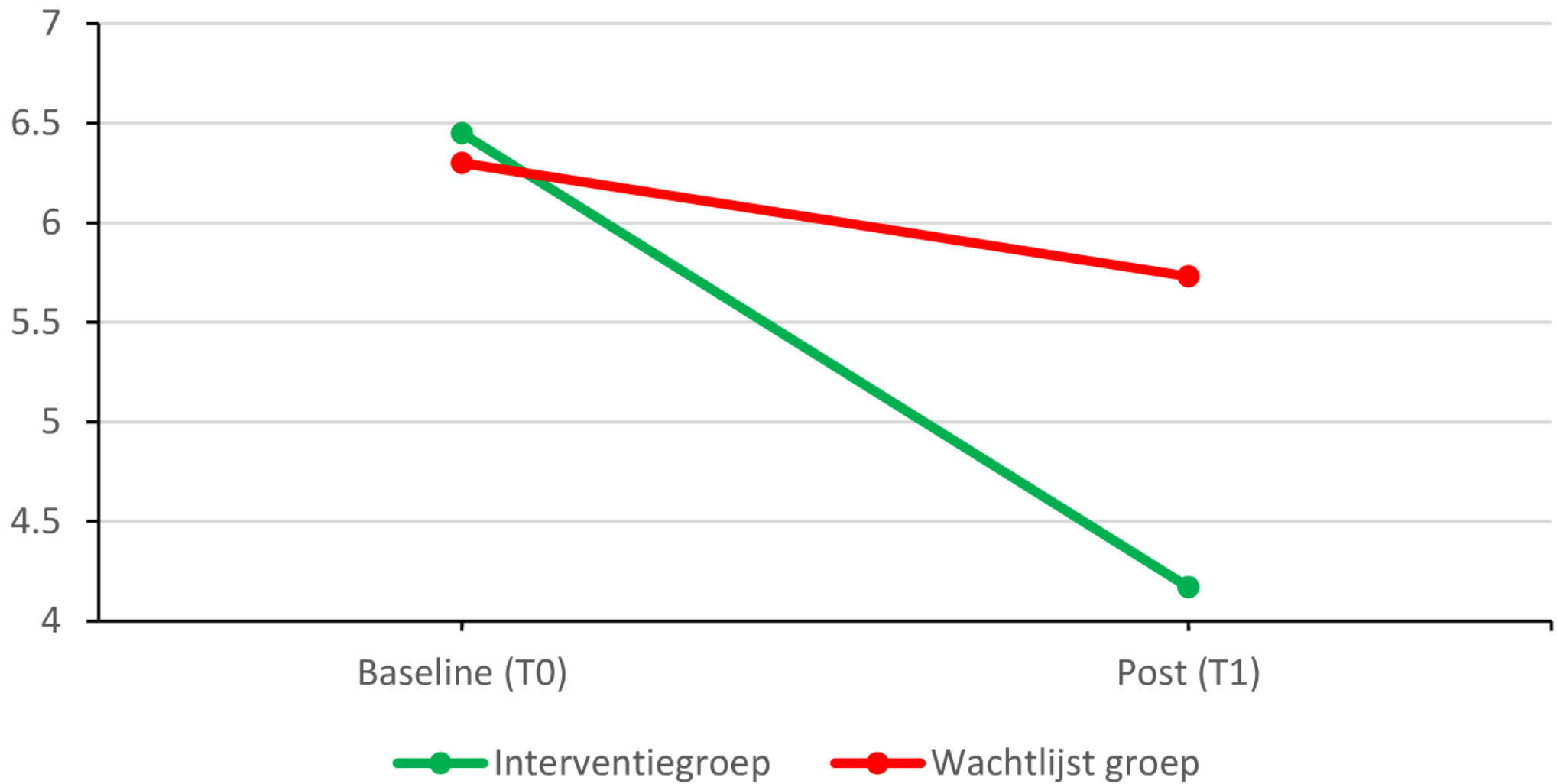
Sociaal welbevinden (MHC-SF)

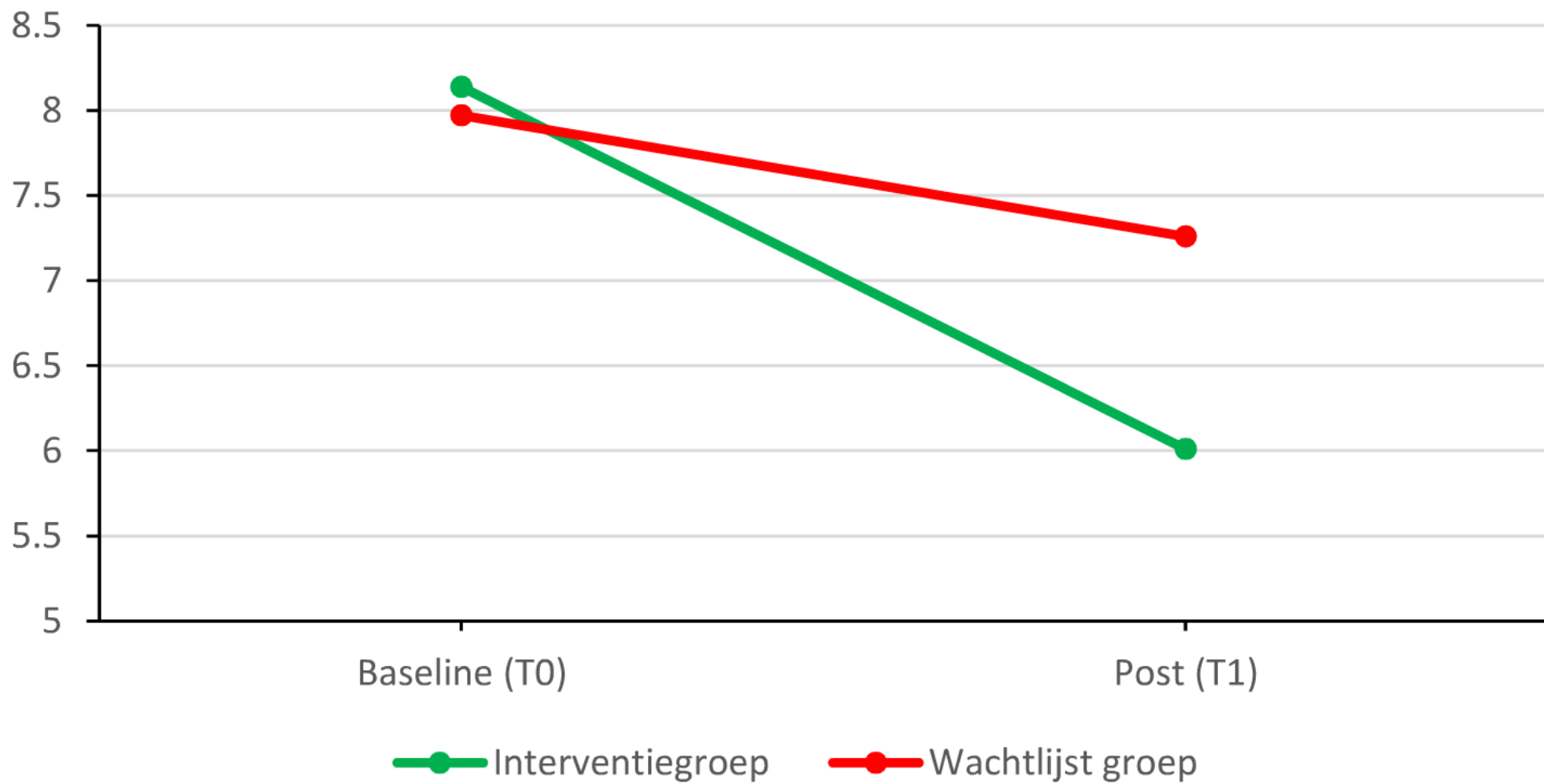
Resultaten depressie, angst en stress

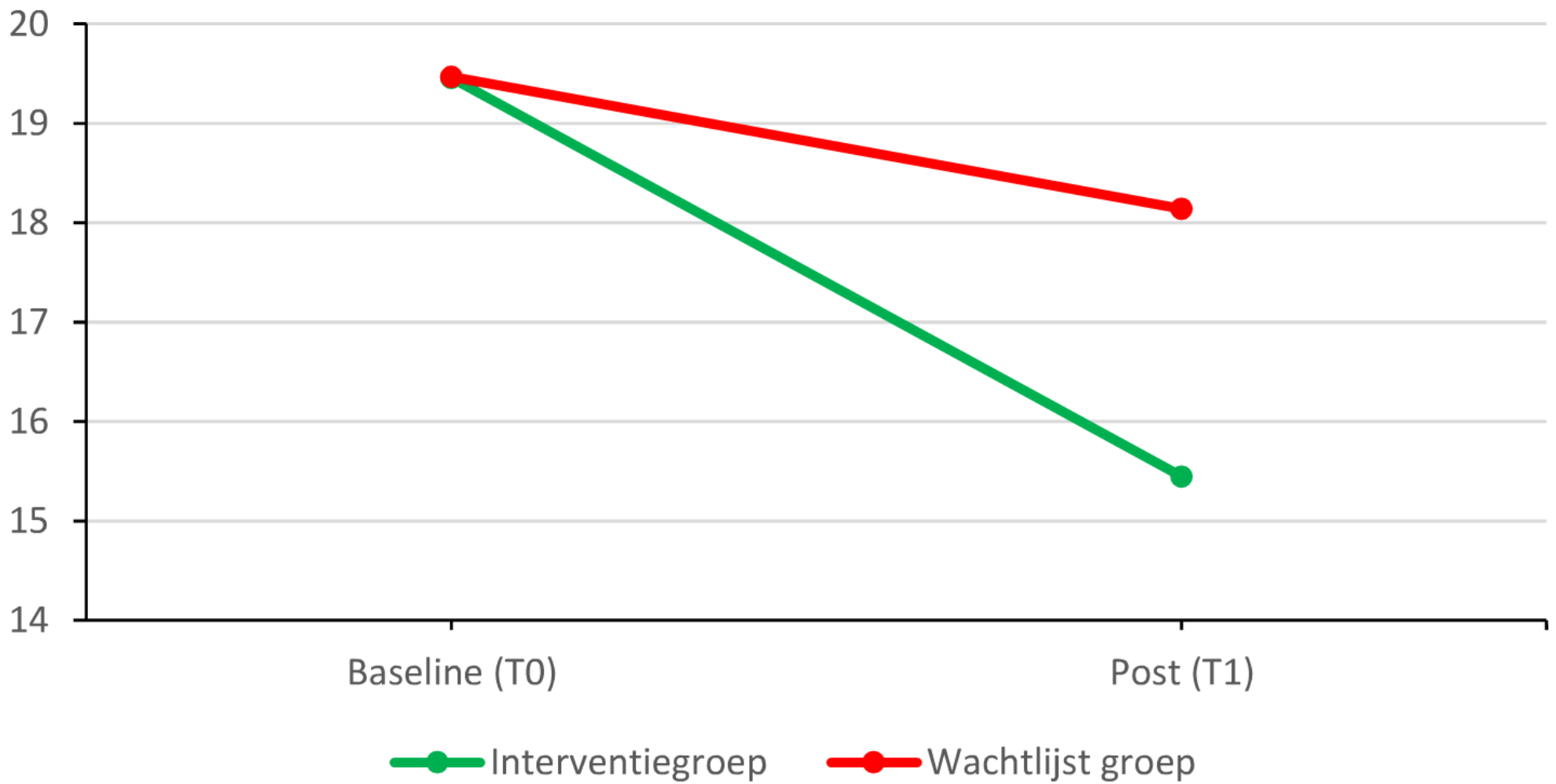
Depressie (HADS-D)

Angst (HADS-A)

Stress (PSS)

Effectgroottes post-test

Uitkomst	Interventie versus WLC
Welbevinden	0.49
Emotioneel welbevinden	0.43
Sociaal welbevinden	0.28
Psychologisch welbevinden	0.51
Depressie	0.46
Angst	0.39
Stress	0.53
Zelfcompassie	0.57
Zelfkritiek en zelfgeruststelling	0.46
'Inadequate self'	0.40
'Hated self'	0.29
'Reassured self'	0.45
Positieve emoties	0.39
Negatieve emoties	0.34
Dankbaarheid	0.39

Evaluatie cursus

Rapportcijfers

- E-mail begeleiding: 7,3
- Informatie: 7,7
- Oefeningen: 7,2
- Cursus: 7,7

Zelfgerapporteerde veranderingen

- Minder streng voor zichzelf
- Actiever
- Meer ruimte voor ontspanning en plezier
- Bewustwording

Bevorderende factoren

- Begeleiding
- Combinatie van informatie en oefeningen
- Structuur

Belemmerende factoren

- Tempo
- Tijdsdruk
- Regelmaat

Rapportcijfers

- **E-mail begeleiding: 7,3**
- **Informatie: 7,7**
- **Oefeningen: 7,2**
- **Cursus: 7,7**

Zelfgerapporteerde veranderingen

- **Minder streng voor zichzelf**
- **Actiever**
- **Meer ruimte voor ontspanning en plezier**
- **Bewustwording**

Bevorderende factoren

- **Begeleiding**
- **Combinatie van informatie en oefeningen**
- **Structuur**

Belemmerende factoren

- **Tempo**
- **Tijdsdruk**
- **Regelmaat**

Conclusie

Korte termijn effecten van de compassietraining als begeleide zelfhulp vergeleken met WLC zijn veelbelovend.

De compassietraining lijkt acceptabel voor toepassing in de algemene bevolking.

Openstaande vragen:

- **Wat zijn de lange termijn effecten (6 en 12 mnd)?**
- **Wat zijn mediators van de effecten?**
- **Welke subgroepen hebben het meeste baat bij de interventie?**

Bedankt voor uw aandacht!

m.p.j.spijkerman@utwente.nl

You can search throughout the entire universe for someone who is more deserving of your love and affection than you are yourself, and that person is not to be found anywhere. You yourself, as much as anybody in the entire universe deserve your love and affection.
- Buddha